

мовах є закінчення або суплетивна форма (*mesa – mesas, ісп./ стил — столи, укр., padre – madre, ісп., чоловік — люди, укр.*). Спостерігаються певні схожості (*tijeras, ісп./ ножиці*) та розбіжності (*la leña, ісп./ворота, укр.*) у вживанні в обох мовах іменників Singularia Tantum і Pluralia Tantum. Щодо граматичного роду, то в обох мовах ця категорія формально не збігається у кількісному плані: в іспанській мові дві форми (чоловічий та жіночий рід) відповідають трьом формам в українській (чоловічий, жіночий та середній рід). Іменники, незмінні в числі та роді в іспанській та українській мовах, наочно демонструють ознаки аналітизму, коли граматичні значення множини (*la/las dosis, ісп.*) або жіночого роду (*el/la demócrata, ісп., голова — голова, укр.*) у межах одного слова виражаються мінімальною кількістю морфем, тобто незмінним словом.

4. Специфічною ознакою української мови є граматичний відмінок, за яким формально змінюється іменник, за виключенням нечисельної групи іменників, які не відмінюються. В українській мові граматичний відмінок належить до синтетичного (тільки відмінок) типу або комбінованого, аналітичного та синтетичного (відмінок у супроводі прийменника) типу. Останній являє собою комбінування граматичного значення, яке виражене закінченням у складі словоформи, та локусом граматичних морфем, тобто певною синтаксичною позицією (завжди препозицією) прийменника (*в університеті*). В іспанській мові, де формально відсутній граматичний відмінок, відмінкові значення виражаються на глибинному, семантичному, рівні за допомогою прийменника (*en la Universidad*).

КОТЛЯРЕНКО Світлана Василівна

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У традиційній системі освіти викладач є основним і найбільш компетентним носієм знань, та до того ж і контролюючим суб'єктом пізнання, тоді як за новою парадигмою освіти викладач більше виступає в ролі організатора самостійної активної пізнавальної діяльності тих, хто навчається, він стає компетентним консультантом і помічником студентів. Його професійні вміння спрямовуються не

просто на контроль знань і вмінь, а на діагностику їх діяльності з метою надання своєчасної допомоги, кваліфікованими діями сприяти уникненню труднощів, які намічаються в пізнанні і застосуванні знань. Ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців полягає в діалектичній єдності процесу навчання і виховання, забезпеченні тісного взаємозв'язку професійного навчання з практикою.

Аналіз останніх досліджень (Белкіна В.Н., Бондар В.І., Курлянд З.Н., Масюкова Н. А. , Москаленко П. Г. та ін.) виявив протиріччя між ускладненим соціальним замовленням, пов'язаним з професійною підготовкою та усталеною практикою. що виявляє орієнтацію переважно на репродуктивний характер виконання професійних функцій. Розв'язання даної проблеми започатковано у доведенні того, що саме самостійна діяльність, яка активізує розвиток професійних якостей особистості, виступає гарантом формування потреби постійного пошуку, накопичення знань, розуміння їх сенсу та значення, самостійного використання, що необхідно для постійного професійного зростання особистості з урахуванням вимог сучасності.

Водночас результати досліджень сучасних науковців переконливо свідчать, що високий рівень професійної майстерності та творчого підходу досягається лише за умов, коли виникає і реалізується потреба професійного саморозвитку і самовдосконалення, а також коли виявляється позитивне мотиваційно-ціннісне ставлення до себе як суб'єкта професійної діяльності. Визначення сутності та специфіки педагогічних технологій організації та управління самостійною роботою студентів є сьогодні особливо важливим.

На нашу думку, творча самостійна робота студентів – це діяльність, обумовлена самостійним пошуком майбутнім фахівцем відповіді на будь-яку проблему, з метою досягнення результатів, які мають об'єктивну чи суб'єктивну новизну та оригінальність, а також прогресивність, за умов володіння засобами організації цієї діяльності на тлі позитивного ставлення до пізнання. Головними структурними елементами самостійної роботи студента є її мета і мотиви, які можуть бути як різноманітними, так і суперечливими.

У зарубіжній педагогічній літературі для визначення поняття "самостійна робота" використовують ряд понять, які підкреслюють різні аспекти цієї роботи. У педагогічній літературі Австрії,

Швейцарії знайшов застосування термін "тиха робота", який підкреслює, що робота здійснюється наодинці. У французькій і англійській педагогічній літературі можна зустріти термін "індивідуальна робота". У США користуються терміном "незалежне навчання", що означає таку пізнавальну діяльність, при якій студенти отримують навчальні плани-програми і їм надається відносно велика свобода добору засобів і методів засвоєння.

Найбільш доцільною у зв'язку із завданнями вищої школи є класифікація, запропонована Підкасистим П.І., у якій розмежовуються самостійні роботи за зразками, реконструктивно-варіативні, евристичні (частково-пошукові) і творчо-дослідницькі.

Варто звернути увагу на таку обставину: мова йде про самостійність лише у тому випадку, коли студент виконує якусь діяльність не під контролем викладача, а під самоконтролем, тобто здатний регулювати свої дії або ж оволодівати тими чи іншими способами дій. Отже, розвиток самостійності – це своєрідний перехід від діяльності під керівництвом викладача до такого виду діяльності, коли студент сам керує своїми діями.

Самостійна робота – важливий компонент науково-дослідницької роботи студентів, що сприяє формуванню творчого мислення молоді, розвитку її інтелекту, робота включає різні аспекти діяльності: це і підготовка до лекцій, до семінарських та лабораторних занять тощо.

При підготовці до семінарських та лабораторних занять необхідно, щоб студент був заздалегідь ознайомлений із планом заняття, необхідними видами роботи на ньому, а також знав тематику доповідей, які виносяться для обговорення на занятті.

Це необхідно не тільки для вміння самостійно працювати з науковими джерелами, а й для розвитку психологічної культури та мовлення студентської молоді.

В сучасних умовах ринкових відносин і запровадження ринку праці значно підвищуються ці вимоги до підготовки фахівців з вищою освітою. Йдеться про вироблення у майбутніх працівників таких рис особистості, які б свідчили про їх готовність до самостійної пізнавальної діяльності. Виникає потреба сформуванню демократичний тип викладання, що означає творчу співдружність студента і викладача, підвищення особистої відповідальності самого студента за результати навчання.

У навчальній роботі ВНЗ має домінувати орієнтація на процеси самоорганізації й самореалізації кожного студента. Усвідомлення суті та закономірності самостійної пізнавальної діяльності, оволодіння високим рівнем ефективності її організації – один із шляхів удосконалення процесу навчання і розвитку особистості. У процесі цілеспрямованої й систематичної самостійної діяльності студенти набувають досвід самостійно працювати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К.: Либідь, 1998. – 560с.
2. Алексюк Л. Н., Аюрзанайн А. А., Пидкасистый П. И., Козаков В. А. и др. Организация самостоятельной работы студентов в условиях интенсификации обучения: Учебное пособие для слушателей ФПК. – Киев, 1993. – 336 с.
3. Бех І. Д. Психологічна суть гуманізму у вихованні особистості // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. — 1994. — № 3.
4. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: Наукова думка, 1997. – С. 62.
5. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: "Вересень". 1996. – 129 с.
6. Вакуленко В. М. Основи вищої школи України. Навчальний посібник. Луганськ: вид-во СНУ, 2001. – 247 с.

КРАВЕЦЬ Лариса Вікторівна

РІДНА МОВА В УМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ

Рідна мова – словосполучення в українській лінгвокультурі знакове й виразно конотоване, нерозривно пов'язане з поняттями «родина», «рідний край», «батьківщина». У працях багатьох українських учених кінця ХІХ – початку ХХ ст. наявне обґрунтування поняття «рідна мова» у зв'язку з поняттям «нація», акцентовано значення рідної мови для національного самовизначення (П. Житецький, М. Костомаров, К. Михальчук, М. Грушевський, І. Огієнко, А. Волошин, М. Возняк, М. Гладкий, О. Курило, О. Синявський, С. Смеречинський та ін.). Не втратили гостроти такі погляди і в сучасній українській науці (В. Русанівський, С. Єрмоленко, Л. Мацько, М. Сюсько, Я. Радевич-Винницький,